

2011

GEOGRAPHY (Paper – I) (Optional)**भूगोल (पत्रिका – I) (वैकल्पिक)****Standard : Degree**

स्तर : पदवी

Total Marks : 200

एकूण गुण : 200

Nature : Conventional (Essay) type

स्वरूप : पारंपारिक

Duration : 3 Hours

कालावधी : 3 तास

Note :

सूचना :

- (1) *Answers must be written either in **English** or in **Marathi**.*
उत्तरे इंग्रजीमधून किंवा मराठीमधून लिहिली पाहिजेत.
- (2) *Question No. 1 is **compulsory**. Of the remaining questions, attempt **any four** selecting one question from **each** section.*
प्रश्न क्रमांक 1 अनिवार्य आहे. उर्वरित प्रश्नांमधून कोणतेही चार सोडवा पण प्रत्येक विभागातून एक प्रश्न निवडून सोडविणे आवश्यक आहे.
- (3) *Figures to the **RIGHT** indicate marks of the respective question.*
उजवीकडील अंक संबंधित प्रश्नांचे गुण दर्शवितात.
- (4) *Number of optional questions upto the prescribed number in the order in which they have been solved will only be assessed. Excess answers will not be assessed.*
ज्या क्रमाने निर्धारित संख्येपर्यंत पर्यायी प्रश्नसंख्या सोडविली आहे. तेवढीच प्रश्नसंख्या तपासली जाईल, अतिरिक्त उत्तरे तपासली जाणार नाहीत.
- (5) *Credit will be given for orderly, concise and effective writing.*
नीटनेटक्या, संक्षिप्त व परिणामकारक लिखाणास श्रेय दिले जाईल.
- (6) *Candidates should not write roll number, any name (including their own), signature, address or any indication of their identity anywhere inside the answer book otherwise he/she be penalised.*
उत्तरपुस्तिकेच्या आतील भागात कोठेही उमेदवाराने बैठक क्रमांक, स्वतः किंवा इतरांचे नाव, पत्ता किंवा आपली ओळख देणारे चिन्ह नमूद करू नये अन्यथा तो शिक्षेस पात्र ठरेल.
- (7) *In case of any ambiguity, **English** version will be considered as authentic.*
कोणत्याही प्रकारच्या संदेहाच्या स्थितीत, इंग्रजी भाषांतर ग्राह्य समजले जाईल.

P.T.O.**SEAL**

121107

गुण

1. Answer **any four** of the following questions :

खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What do you mean by drainage pattern ? Explain various types of drainage pattern. 10
नदी प्रणाली म्हणजे काय ? नदी प्रणालीचे विविध प्रकार स्पष्ट करा.
- (b) Explain in brief the causes of Global warming and its impact on environment. 10
वैश्वीक तापमान वाढीची कारणे थोडक्यात स्पष्ट करा आणि त्याचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम सांगा.
- (c) What is migration ? Discuss the causes and consequences of migration. 10
स्थलान्तरण म्हणजे काय ? स्थलान्तरणाची कारणे आणि त्यामुळे होणाऱ्या परिणामांची चर्चा करा.
- (d) Discuss the environmental issues in regional planning. 10
प्रादेशिक नियोजनातील पर्यावरणीय घटकांची चर्चा करा.
- (e) Explain the landforms associated with sea waves. 10
सागरी लाटा मुळे निर्मित भूरूपे स्पष्ट करा.

SECTION – A

विभाग – अ

2. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the continental drift theory regarding evolution of continents and oceans. 15
महाद्वीप आणि महासागर निर्मिती संबंधी खंड प्रवाह सिद्धांत स्पष्ट करा.
- (b) What is air mass ? Give classification of air masses with their characteristics. 15
वायुराशी म्हणजे काय ? वायुराशीचे प्रकार व त्याची वैशिष्ट्ये सांगा.
- (c) Examine Thornthwaite's classification of world's climate. State the merits and demerits of it. 10
थॉर्नथ्वेटचे जागतिक हवामानाचे प्रकार सांगून त्याचे गुण दोष सांगा.

3. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांचे उत्तरे लिहा :

- (a) Explain interior of the earth with suitable diagrams. 15
पृथ्वीची आन्तरिक संरचना योग्य आकृतीच्या साहाय्याने स्पष्ट करा.
- (b) What do you mean by insolation ? Explain the factors affecting the distribution of insolation. 15
सौर्य उर्जा म्हणजे काय ? सौर्य उर्जेच्या वितरणावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.
- (c) What do you mean by climate change ? Give in brief theories of climatic change ? 10
हवामान बदल म्हणजे काय ? हवामान बदलाचे सिद्धान्त थोडक्यात सांगा.

SECTION – B**विभाग – ब****4. Answer the following questions :**

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the bottom topography of Atlantic ocean. 15
अटलांटिक महासागरातील तळ रचना स्पष्ट करा.
- (b) State the importance of soil conservation and explain measures of soil conservation. 15
मृदासंवर्धनाचे महत्त्व सांगून मृदा संवर्धनाचे उपाय सांगा.
- (c) Define Biome. Explain in brief earth's major terrestrial biomes. 10
जीव संहतीची व्याख्या द्या. पृथ्वीवरील प्रमुख स्थलीय जीव संहती थोडक्यात सांगा.

5. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) What do you mean by ocean currents ? Explain various factors that influence the generation and modification of ocean currents. 15
सागरी प्रवाह म्हणजे काय ? सागरी प्रवाह निर्मिती आणि बदलावर परिणाम करणाऱ्या घटकांचे स्पष्टीकरण द्या.
- (b) State the importance of forest as natural resources. Explain the methods of forest conservation. 15
वन नैसर्गिक साधनसंपत्तीचे महत्त्व सांगा. वन संवर्धनाच्या पद्धती विशद करा.
- (c) What is ecosystem ? Explain the structure of ecosystem. 10
परिसंस्था म्हणजे काय ? परिसंस्था रचना स्पष्ट करा.

SECTION – C**विभाग – क****6. Answer the following questions :**

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain in brief the development of geographical thoughts in twentieth century. 10
विसाव्या शतकातील भौगोलिक विचार प्रवाहाचा विकास स्पष्ट करा.
- (b) Explain the concept of Rural-Urban Fringe. State one of the method of delimitation of Rural-Urban Fringe. 10
ग्रामीण-नागरी परिसीमा स्पष्ट करा. ग्रामीण-नागरी परिसीमा सीमांकित करण्याची कोणतीही एक पद्धती सांगा.
- (c) What is social process ? Explain conjunctive and disjunctive interactions. 10
सामाजिक प्रक्रिया म्हणजे काय ? संयोजक आणि वियोजक अंतःक्रिया स्पष्ट करा.
- (d) Explain in brief Rimland theory with its merits and demerits. 10
रिमलैण्ड सिद्धांत थोडक्यात सांगून त्याचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा.

P.T.O.

7. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Explain the contribution of French school in development of Geographical thought. 10
भूगोल शास्त्राच्या विकासातील फ्रेंच भूगोल तज्ञांचे योगदान स्पष्ट करा.
- (b) What is urbanisation ? Explain the growth of urbanisation and its causes. 10
नागरीकरण म्हणजे काय ? नागरीकरणाची वाढ आणि त्याची कारणे स्पष्ट करा.
- (c) State major tribes of India. Explain characteristics and location of Naga and Bhil tribes. 10
भारतातील प्रमुख जमाती सांगा. नागा आणि भिल्ल जमातीचे स्थान आणि वैशिष्ट्ये लिहा.
- (d) Differentiate between state and nation. Discuss the salient features of a nation. 10
राज्य व राष्ट्र मधील अन्तर स्पष्ट करा. राष्ट्रांची प्रमुख लक्षण सांगा.

SECTION – D

विभाग – ड

8. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Discuss the measures of development in regional planning. 10
प्रादेशिक नियोजनात विकासाच्या निकषांची चर्चा करा.
- (b) Discuss the locational factors suitable for iron and steel industry in India. 10
भारतातील लोह-पोलाद उद्योगाच्या स्थानिकरणावर परिणाम करणाऱ्या घटकांची चर्चा करा.
- (c) What do you mean by region ? Explain types of region. 10
प्रदेश म्हणजे काय ? प्रदेशाचे प्रकार स्पष्ट करा.
- (d) Differentiate between isopleth maps and coropleth maps. Give its usage. 10
सममुल्य नकाशे आणि छायापद्धती नकाशातील अन्तर स्पष्ट करा. त्याचे उपयोग सांगा.

9. Answer the following questions :

खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

- (a) Write an account on agricultural regions of India. 10
भारतातील कृषी प्रदेशाचे सविस्तर वृत्तांत लिहा.
- (b) What is international trade ? Explain merits and demerits of international trade. 10
अन्तर्राष्ट्रीय व्यापार सांगून त्याचे गुण व दोष स्पष्ट करा.
- (c) Write an account on regional imbalance and regional variations in India. 10
भारतातील प्रादेशिक विषमता व प्रादेशिक असमतोल यावर सविस्तर वृत्तांत लिहा.
- (d) Explain various factors of GIS and its functions. 10
जी.आय.एस. चे विविध घटक सांगून त्यांच्या कार्याचे वर्णन करा.